

Εισηγητική Έκθεσις (γνωμοδότησις) τῆς Νομοθετικῆς Ἐπιτροπῆς, Ἀθῆ-
ναι 16 Φεβρουαρίου 1835³⁵

ΛΟΓΟΙ

Περὶ ἀποδότης ἐθίμων.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης Β. Γραμματείας.

Ἡ νομοθετικὴ ἐπιτροπὴ, κατὰ συνέπειαν τοῦ ὑπ' ἀρ. 674 ἐγγράφου τῆς Γραμματείας, ἔλαβεν εἰς σκέψιν τὸ 2 ἄρθρον τοῦ εἰς αὐτὸ συναμμένου σχεδίου μετὰ συζήτησιν ἀρκετὰ ὤριμον, ἐνόμισεν ἀναγκαίαν τὴν ἐξῆς τροπολόγησιν.

« Τὰ ἔθιμα ὁμῶς, ὅσα πολυγώνως καὶ ἀδίκως
« συνήθια ἢ ἀποφάσεις δικαστικὰς καθιέρωσιν, ὑπερ-
« ισχύουν ὅπου ἐπεκράτησαν ».

Οἱ λόγοι τῆς τροπολογήσεως ταύτης εἶναι οἱ ἐξῆς:

1. Ὃταν ὁ νομοθέτης δώσῃ ἀπαξ ἰσχὺν εἰς τὰ ἔθι-
μα, δὲν δύναται εὐλόγως νὰ τὴν περιορίσῃ εἰς μόνον τὰ
γενικά, ὅσα εἶναι συνειδημένα εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν.
Μάλιστα τὰ ἔθιμα κυρίαρχα εἶναι ταῦτα εἰς ὅλους σχεδὸν
τοὺς τόπους, ὅπου αὐτὰ ἐλάττωσιν ὑπὸν σπανίως ἀκιν-
τῶμεν συνήθειαν ἐπικρατούσαν εἰς ὅλην τὰς ἐπαρχίας,
ὅσαι ἀκρτιζοῦν τὸ κράτος. Ὁ νόμος πρέπει νὰ ἀπο-
λαύῃ τὸν φυσικὸν ὄρατον τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων,
τὰς ὁποίας φέρει καὶ ὅταν ὁ νομοθέτης ἐπαγερῇ νὰ τὸν
κατὰ τὴν βίαν ἀποσπῇ τὸν σκεπὸν τοῦ, καὶ τὸ
ἔργον τοῦ δὲν ἀποσπῇται ἐκδοχόμενον.

2. Καθεὶς γνωρίζει πᾶσαν ἀδικίαν ἔργον εἶναι νὰ
προῖδῃ ὁ νομοθέτης καὶ νὰ ἀπολάττω πάντα. Ποίαν βε-
βαιότητα πλήρη ἢ καὶ ἀσφάλειαν ἔχομεν, ὅτι δὲν ὑπάρ-
χον ὀλίγη συνήθεια, μάλιστα εἰς τὴν νῆσον αἱ γενό-
μενα ἕως τῶρα εἶναι εἰς ἀπλῶς δικαστικαί· οἱ
δημογέροντες ἐγγράφον πρέργως ὅσοι ἐλάμβανον
τὰς αὐτοσχεδίστας πληροφορίας των, συσσωρευμένας
συγχρόνως, οὔτε κτερὸν ἀποχρῶντα, οὔτε ἔργον εἶχον
νὰ φέρουν εἰς τὴν ἐξέτασίν των δικαστικὴν ἀκρίβειαν·
ὁ νομοθέτης ἀντὶ νὰ ὁφθαλμοδουεῖσθαι τὸ προκείμενον ζή-
τημα, εἶναι προτιμότερον ν' ἀφίτῃ τὴν ἐρευναν εἰς τὰς
δικαστικὰς Ἀρχάς, αἵτινες δύνανται νὰ φέρουν τὴν
ἐκδοχόμενὴν βεβαιότητα.

Τέλος πάντων ἢ ὑπάρχον συνήθια ἢ δὲν ὑπάρχον·
εἰ μὲν τοῦτο, ὁ νόμος δὲν τὰς διδὲι καμμίαν ἰσχύϊν· εἰ
δὲ ὑπάρχον, διατί νὰ ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώ-
πους ὅσα δικαιώματα ἀποκτῶσι μὲ καλὴν πίστιν, συ-
λάττοντες ὅτι ἰσχυε περισσότερον ἀπὸ τὰς διατάξεις
τοῦ Ἀρμενοπούλου, ὅστις πρὸ ὀλίγου μόνον ἔλαβε τα-
κτικὴν ἰσχύϊν νόμου· διατί νὰ τὰς ἀκυρώσωμεν, πρὶν
γένῃ ἢ γενικὴ μεταρρύθμισις τῆς ἐπικρατούσης πολιτε-

35. Ἐφημερίς τῶν Ἀγγελιῶν, φ. 14 (16 Ἰουλ. 1835), σελ. 54 - 55. Ἡ Ἐφημερίς τῶν Ἀγγελιῶν ἦτο
ἐπίσημος κρατικὴ ἔφημερίς, συμπληρωματικὴ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.



κώδεα, ἀλλ' εἰς τοὺς νόμους ἐκείνους, τῶν ὁποίων τῇ θεωρεῖ ὡς συλλογὴν πρόχειρον καὶ εὐπόριστον. Ἰδοὺ τὸ λέγει τὸ ἄρθρον τοῦτο « τὰ δικαστήρια ἀκολουθοῦν, εἰς »
 « μὲν τὰ πολιτικά, τοὺς νόμους τῶν αὐτοκρατόρων περι- »
 « εχομένους εἰς τὴν πρόχειρον Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενο- »
 « πούλου, εἰς δὲ τὰ ἐμπορικὰ τὸν τῆς Γαλλίας ἐμπορι- »
 « κὸν κώδεα ».

2. Ἐπειδὴ ἄλλο νεώτερον ψήφισμα ἀπὸ 15 Αὐγού-
 στου 1830 εἰς τὸ 148 ἄρθρον ἀφαιρέσει τῆς Ἐξάβιβλου
 τοῦ Ἀρμενοπούλου τὴν νόμου ἰσχύν, καὶ τῆς ἀπέναιμα
 μόνον συμβουλευτικὴν ιδιότητα· διὰ τοῦτο εἶναι ἰσως
 εὐλογον τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ σχεδίου νὰ φέρῃ ὅτι οἱ
 αὐτοκρατορικοὶ νόμοι, οἱ περιεχόμενοι εἰς τὴν Ἐξάβι-
 βλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, θέλουν ἔχει ἰσχύν, ἀντὶ τῆς
 φράσεως « θέλουν ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχουν ἰσχύν »· διότι τὸ
 τελευταῖον ψήφισμα διέκοψε πλὴν τὴν ἐξακολουθήσιν.

Ἐπειδὴ ἡ ἐπιτροπὴ ἐνόμισε χρήσιμον τὴν συγχώνευσιν
 τῶν δύο ἄρθρων τοῦ σχεδίου εἰς ἓν μόνον, λαμβάνει τὸ
 θάρρος νὰ ἐκθέσῃ τὴν σύνταξιν τούτου ὁλοκλήρου, ὅποιον
 τὴν ἐννοεῖ, καὶ τὴν κατὰ τὴν ἀνάγκην εἰς τὴν κρίσιν τῆς
 Γραμματείας· Εἶναι, ὅντιν' ἔστι·

« Οἱ πολιτικοὶ νόμοι τῶν ἐκείνων αὐτοκρατόρων,
 « οἱ περιεχόμενοι εἰς τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου,
 « θέλουν ἰσχύει, μετὰ τὴν ἀποστροφὴν τοῦ πολιτικοῦ κώ-
 « δεα, τοῦ ὁποίου τὴν ἀνάγκην ἐκείνην ἔχει ».
 « Τὰ ἔθλια νόμοι, ὡς καὶ προηγουμένως καὶ ἀδελφοὶ
 « συνήθεια ἢ ἀποφάσεις δικαστικαὶ καθιέρωσαν, ὑπὲρ-
 « ισχύου, ὅπου ἀπαιτῶνται ».

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 16 (28) Σεβτεμβρίου 1835.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Πρόεδρος τῆς νομοθετικῆς ἐπιτροπῆς Χ. ΚΑΘΗΡΗΣ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

